

POSTANOWIENIE

27 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 27 marca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa M. Ł.
przeciwko Skarbowi Państwa – [...] w W.
o zadośćuczynienie, rentę i odszkodowanie,
na skutek skargi kasacyjnej Skarbu Państwa – [...] w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 28 lutego 2022 r., I ACa 178/21,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) obciąża kosztami postępowania kasacyjnego pozwanego, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

[PG]

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi

kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 28 lutego 2022 r. (sygn. akt I ACa 178/21) pozwany – Skarb Państwa reprezentowany przez [...] w W., oparł wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przesłankach określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Zdaniem strony skarżącej jej skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona, na co miały wskazywać następujące ewidentne uchybienia poczynione przez Sąd odwoławczy: ustalenie, że w dacie wypadku powódki na zarządcy drogi ciążył obowiązek ustawienia znaku ostrzegawczego A-32 bez zasięgnięcia w tym zakresie przez Sąd opinii biegłego z zakresu organizacji ruchu, co skutkowało naruszeniem art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. i art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c. i doprowadziło do wydania rozstrzygnięcia w sprawie w zakresie odpowiedzialności skarżącego bez pozyskania przez Sąd Apelacyjny wymagalnej wiedzy specjalnej; bezzasadne zasądzenie na rzecz powódki w ramach odszkodowania dochodzonego na podstawie art. 444 § 1 k.c. kwot wydatkowanych przez Fundację V., a nie ze środków własnych powódki przez co ta ostatnia w tym zakresie nie poniosła szkody (nieusprawiedliwione wzbogacenie powódki); zasądzenie na rzecz skarżącej renty wyrównawczej bez pomniejszenia tego świadczenia o wypłacany jej dodatek pielęgnacyjny, co doprowadziło do nieusprawiedliwionego wzbogacenia skarżącej, uchybiając tym samym art. 444 § 2 k.c.; pominięcie przez Sąd Apelacyjny oceny okoliczności stanu faktycznego sprawy w zakresie zachowania skarżącej wbrew art. 19 ust. 1 ustawy Prawo o ruchu drogowym, względnie w kontekście przyczynienia się do powstania szkody w rozumieniu art. 362 k.c.

Odnosząc się do powołanych przez skarżących przyczyn kasacyjnych (przesłanki „przedsądu”) w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że o ile skarżący powołał się na przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną

uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl., z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.). Kwestia taka powinna spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. - zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13 oraz z 14 września 2012 r., I UK 218/12), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, niepubl. oraz z 24 października 2012 r., I PK 129/12, niepubl.). Chodzi przy tym wyłącznie o poważne wątpliwości, wymagające zaangażowania Sądu Najwyższego, wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym stosowania prawa.

Pełnomocnik skarżącego Skarbu Państwa sformułował zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) dotyczące ewentualnej możliwości kompensacji renty z art. 444 § 2 k.c. ze świadczeniami uzyskiwanymi ze środków publicznych (wypłacanych na podstawie art. 2 ust. 1 i 2 ustawy z 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji - tekst jedn. Dz.U. z 2022 r., poz. 1006). W ocenie Sądu Najwyższego wskazane w skardze kasacyjnej zagadnienie prawne nie ma waloru „istotnego”, gdyż nie wykracza poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają w procesie decyzyjnym stosowania prawa przy uwzględnieniu dotychczasowych wypowiedzi Sądu Najwyższego o charakterze uniwersalnym odnoszących się do zagadnienia kumulacji świadczenia rentowego z dodatkowymi świadczeniami uzyskiwanymi przez poszkodowanych ze środków publicznych, w tym z tytułu ubezpieczenia

społecznego (zob. uchwała Pełnego Składu Sądu Najwyższego z 15 maja 2009 r., III CZP 140/08, OSNC 2009, nr 10, poz. 132).

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia również z tej przyczyny, iż nie posiadała waloru „oczywistej zasadności”. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że przesłanka „oczywistej zasadności skargi” zachodzi wówczas, kiedy zasadność zarzutów podniesionych w skardze kasacyjnej wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. Do wykazania oczywistej zasadności skargi powinno wystarczyć jedno konkretne twierdzenie, jedna stanowcza, przekonująca od razu teza, wskazująca racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. Na tym właśnie polega „oczywista” zasadność środka zaskarżenia w rozumieniu przyjętym w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19, niepubl.). Należy jednocześnie przypomnieć, że zgodnie z powszechnie aprobowanym w orzecznictwie i nauce prawa stanowiskiem, o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z wystąpieniem przyczyny kasacyjnej z art. 398 § 1 pkt 4 k.p.c. nie decyduje *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz jego skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać. Tymczasem skarżący nie przedstawił przekonujących od razu, widocznych *prima facie*, twierdzeń wykazujących racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. Spór o ocenę poszczególnych dowodów i ustalenie stanu faktycznego nie może być przenoszony do postępowania przed Sądem Najwyższym, który jest związany - zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. - ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Uzasadnienie wniosku skarżącego Skarbu Państwa stanowi w istocie próbę zaangażowania Sądu Najwyższego do kolejnej weryfikacji instancyjnej prawidłowości dokonania przez

Sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych i oceny prawnej w sprawie, co nie jest celem postępowania kasacyjnego i nie może skutecznie uzasadniać wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Sąd Najwyższy nie jest, bowiem, trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia, wnoszonym i rozpoznawanym nie tylko w interesie skarżącego, ale przede wszystkim w interesie publicznym. Powołanie się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie może stanowić próby obejścia dokonanych przez sądy ustaleń faktycznych i oceny dowodów, co dotyczy w szczególności oceny zaniechania przez służby pozwanego ustawienia znaku drogowego w miejscu, w którym nastąpił wypadek powódki, mimo istnienia takiej obiektywnej potrzeby czy też oceny pochodzenia środków, z których zostały pokryte wydatki powódki. Ostatecznie to do sądu *meriti* należała ocena czy i w jakim zakresie w sprawie zachodziła konieczność sięgnięcia do opinii biegłego sądowego. Sąd może w ramach oceny materiału dowodowego – tak jak miało to miejsce w okolicznościach sprawy – uznać, że nie zachodzi potrzeba dopuszczenia takiego dowodu, jeśli inne, uznane przez sąd za wiarygodne dowody, wykazują w sposób dostateczny sporną okoliczność. Należy też podkreślić, że podstawą oceny zarzutów naruszenia prawa materialnego w postępowaniu kasacyjnym jest stan faktyczny stanowiący podstawę wydania wyroku zaskarżonego skargą kasacyjną, a nie stan faktyczny, który zdaniem skarżącego sąd powinien ustalić w sprawie. Zgodnie bowiem z art. 398¹³ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy jest związany tymi ustaleniami. Z tej perspektywy nie można uznać za oczywiście uzasadnionej skargi kasacyjnej w części kwestionującej brak przyczynienia się powódki do powstania szkody, skoro z dokonanych w sprawie ustaleń nie wynika, aby naruszyła ona zasady ruchu drogowego, w tym przez brak zachowania należytej ostrożności podczas jazdy samochodem przed wypadkiem.

Sąd Najwyższy nie dopatrył się także nieważność postępowania, którą Sąd ten bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 1 w związku z art. 391 § 1 i 398²¹ k.p.c. przy przyjęciu zasady odpowiedzialności pozwanego za wynik postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i 398²¹ k.p.c.

[PG]

[ms]